

**СУЧАСНИЙ СТАН МЕНЕДЖМЕНТУ
ЕФЕКТИВНОСТІ ТА
КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ
ГАЛУЗІ РИБНИЦТВА**

О. ЗУБКО, аспірантка кафедри менеджменту і права

Дніпровський державний аграрно-економічний університет

В той час, коли в світі стрімко зростає ефективність підприємств, що займаються добуванням водних біоресурсів, в Україні підприємства галузі рибництва залишаються досить вразливими з поміж усіх інших суб'єктів господарської діяльності, переважна більшість мають низький рівень та обмежені можливості по веденню своєї діяльності і як результат маємо неефективні та неконкурентоспроможні підприємства галузі рибництва.

За даними звіту Держрибагентства України станом на кінець 2020 року загальна кількість суб'єктів підприємницької діяльності, які займаються рибогосподарською діяльністю в умовах аквакультури (рибництва) становить 4568 одиниць, на кінець 2019 року було близько 3600 таких суб'єктів господарювання, на кінець 2018 та 2017 років понад 4 000 одиниці, за 2016 дані в звіті відсутні. При цьому добування водних біоресурсів, в тому числі риби нерівномірно коливається та має тенденцію до зменшення (табл.1).

Таблиця 1

Кількість підприємств рибництва та обсяг добування водних біоресурсів

Рік	Кількість підприємств рибництва, од.	Добування водних біоресурсів, т.	В т.ч. риби
2016	-	88 443	78490
2017	4000	92 645	81875
2018	4000	86 222,5	64737,9
2019	3600	92 682,0	58095,8
2020	4568	76 508,1	48228,6

Показниками, що характеризують та визначають рівень менеджменту ефективності та конкурентоспроможності підприємств рибництва є частка імпорту та експорту риби та рибної продукції порівняно з добуванням водних біоресурсів (рис.1).

Враховуючи те, що кількість підприємств рибництва в країні за останні 5 років збільшилася (табл.1), це можна пояснити тим, що є відповідні природні умови, кадри відповідної спеціалізації, зацікавленість збоку власників підприємств тобто є перспективи для розвитку даних підприємств, як виробників продукції, що потенційно має попит як на внутрішньому так і на зовнішньому продовольчому ринку та зважаючи на все це, показники, що характеризують результати менеджменту ефективності та конкурентоспроможності на підприємствах галузі рибництва є незадовільні, так імпорт в рази перевищує експорт (рис.1).

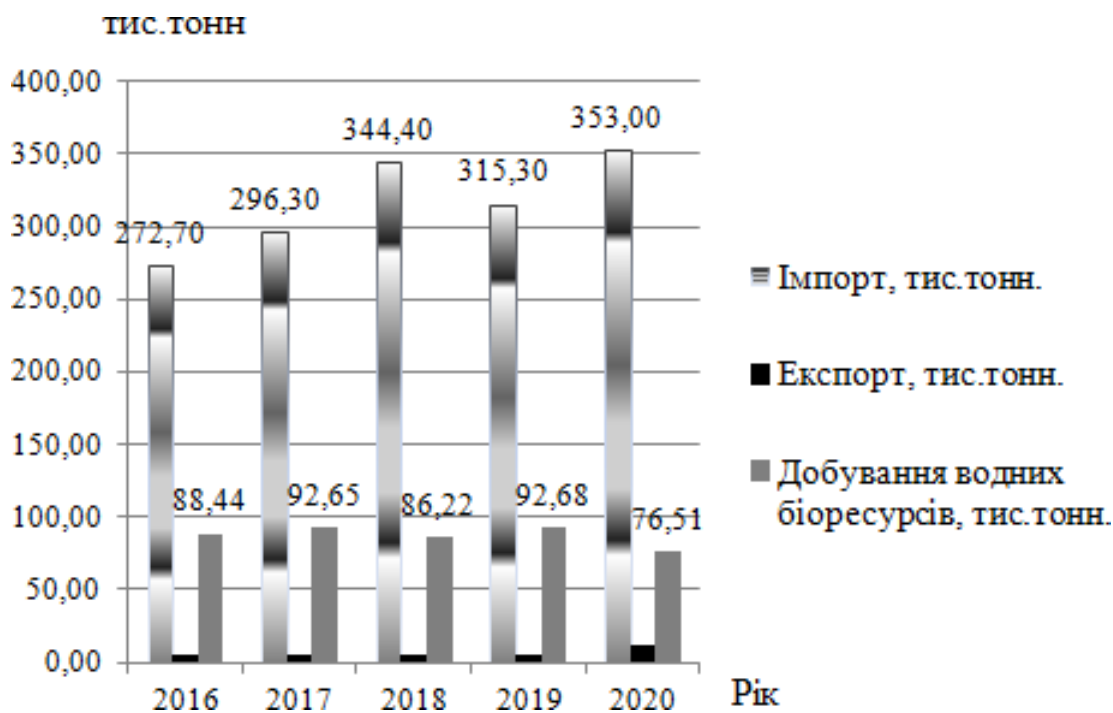

Рис.1. - Динаміка добування, імпорту та експорту риби та рибної продукції за 2016-2020 рр.

В першу чергу причину спаду добування рибпродукції на підприємствах рибництва та як логічний наслідок висока частка імпорту та низька частка експорту даної продукції, потрібно оцінити з точки зору факторів, які впливають на менеджмент ефективності та конкурентоспроможності на цих підприємствах. Ключовою метою менеджменту на підприємства є врахування всіх факторів, які можуть вплинути на ефективність та конкурентоспроможність підприємств.

Отже, очевидно, що сьогодні намагаючись організувати та вести успішну діяльність менеджмент підприємств рибництва стикається з проблемами, які заважають та гальмують їх ефективний та конкурентоспроможний стан та розвиток. Зважаючи на те, що підприємства галузі рибництва є структурними елементами економіки

країни та повноправними учасниками аграрного ринку країни менеджмент ефективності та конкурентоспроможності на підприємствах галузі рибництва корелюється з дією внутрішніх та зовнішніх факторів середовища в якому вони працюють.

Не скільки не зменшуючи значення впливу на менеджмент ефективності та конкурентоспроможності підприємств рибництва дії внутрішніх факторів (внутрішні процеси, як виробничого, так і невиробничого характеру, персонал, фінансова ситуація на підприємстві та інші) та все ж таки зважаючи на те, що внутрішніми факторами можна керувати за допомогою надійної системи організації менеджменту на підприємстві, доцільно в першу чергу зосередитися на зовнішніх факторах, на разі саме дія зовнішніх факторів є справжньою проблемою для підприємств рибництва України. Зовнішні фактори порівняно з внутрішніми факторами впливу на менеджмент ефективності та

конкурентоспроможності підприємств є першочерговими, адже вони створюють умови та визначають правила побудови та організації системи менеджменту на даних підприємствах. Зовнішні фактори - політика держави, конкуренти, економіка, клієнти, природа, навколишнє середовище не піддаються контролю зі сторони менеджменту підприємства та можуть суттєво вплинути на кінцевий результат підприємства.

Одним з головних зовнішніх факторів, що сьогодні в першу чергу впливає на менеджмент ефективності та конкурентоспроможності на підприємствах рибництва є відсутність державної підтримки підприємств даної галузі. Довгі роки поза увагою держави залишилась галузь рибництва, яка має потужний потенціал та може стати досить важливим джерелом забезпечення продовольчої безпеки держави.

За всі роки незалежності, коли підприємства галузі рибництва вели свою діяльність в Україні, тільки в 2018 році аквакультура (рибництво) вперше була включена до постанови Кабінету Міністрів України від

07.02.2018 р. № 107 «Про затвердження Порядку використання коштів, передбачених у державному бюджеті для підтримки тваринництва, зберігання та переробки сільськогосподарської продукції, аквакультури (рибництва)», що дало можливість отримати компенсацію з державного бюджету по відсотковій кредитній ставці.

Отже, менеджмент на підприємствах галузі рибництва є складним соціально-економічним процесом і скоріше за все наразі немає єдиного «рецепту» для налагодження ефективної роботи підприємств цієї сфери, однак в першу чергу підтримка, зацікавленість та раціональне регулювання з боку держави, доступ до узгоджених

правил ведення діяльності даними підприємствами є першочерговим для ведення успішного менеджменту ефективності та конкурентоспроможності підприємств рибництва.